

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังและจิตลักษณะกับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศตูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศตูล จำนวน 176 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยของประชากร (μ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ) ในการวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ใช้ไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี วุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ในการทำงาน 25 ปีขึ้นไป และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 30,001-40,000 บาท

จิตลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านทัศนคติ ผู้บริหารสถานศึกษามีจิตลักษณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีจิตลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ยินดีสนับสนุนเต็มที่ในการพัฒนาสถานศึกษา ส่วนด้านการรับรู้ทัศนคติทางสังคม ผู้บริหารสถานศึกษามีจิตลักษณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีจิตลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อยากทำในสิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนคิดว่าท่านควรทำสำหรับด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีจิตลักษณะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี จิตลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ต้องการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างมีความสุข นอกจากนี้ด้าน ความกลัวความล้มเหลว ผู้บริหารสถานศึกษามีจิตลักษณะโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี จิตลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เมื่อมีแนวคิดหรือสิ่งใหม่ๆ รู้สึกอยากศึกษาเรื่องนั้นๆ และด้านการรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษามีจิตลักษณะโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี จิตลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ได้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาเพราะความสามารถของตนเอง

การยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ขั้วตระหนัก ผู้บริหารสถานศึกษามีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ

ดำเนินงานต่างๆ อย่างโปร่งใส เปิดเผยได้ ส่วนชิ้นสนใจ ผู้บริหารสถานศึกษามีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากการนิเทศติดตามและประเมินผลด้วยความรับผิดชอบ สำหรับชิ้นประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษามีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วางแผนจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนการดำเนินงานด้วยความโปร่งใสเหมาะสม นอกจากนี้ชิ้นทดลอง ผู้บริหารสถานศึกษามีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บริหารจัดการงบประมาณอย่างโปร่งใสเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ และชิ้นยอมรับปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษามีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีคุณธรรมโดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาดูงาน อบรมสัมมนา เพื่อนำความรู้มาปรับปรุงพัฒนางาน

ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา กับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล สรุปดังนี้ ชิ้นตระหนัก (1) วุฒิการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล คือ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ดำเนินงานต่างๆ อย่างโปร่งใส เปิดเผยได้ (2) ประสบการณ์ในการทำงานมีความแตกต่างกับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล คือ เปิดโอกาสให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีความแตกต่างมากที่สุด ส่วนชิ้นสนใจ รายได้ต่อเดือนมีความแตกต่างกับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล คือ ปฏิบัติงานยึดหลักคุณธรรมโดยมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา มีความแตกต่างมากที่สุด สำหรับชิ้นประเมินผล (1) อายุมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล คือ ส่งเสริมให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่าเต็มศักยภาพ และวุฒิการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ส่งเสริมให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่าเต็มศักยภาพ (2) รายได้ต่อเดือนมีความแตกต่างกับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล คือ ศึกษาวิเคราะห์ นโยบายมาตรการระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการศึกษา มีความแตกต่างมากที่สุด นอกจากนี้ชิ้นทดลอง วุฒิการศึกษา มีความแตกต่างกับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล คือ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศให้ครบถ้วนเพื่อความสะดวกและคุ้มค่าในการดำเนินงาน มีความแตกต่างมากที่สุด

และขึ้นยอมรับปฏิบัติ (1) อายุมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับ การยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล คือ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร โดยให้ การสนับสนุนการศึกษาในระดับสูงขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ ประสิทธิภาพในการทำงาน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และรายได้ ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ส่งเสริมและพัฒนา บุคลากร โดยให้การสนับสนุนการศึกษาในระดับสูงขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน อย่างคุ้มค่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานอย่างโปร่งใส ให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง (2) วุฒิการศึกษา มีความแตกต่างกับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล พบว่าให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ ทางกฎหมายแก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความแตกต่างมากที่สุด

ความสัมพันธ์ด้านจิตลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา กับการยอมรับนวัตกรรมด้าน หลักธรรมาภิบาล พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนี้ (1) ด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์กับขั้นทดลอง ส่วนด้านการรับรู้ปทัสถานทางสังคมมี ความสัมพันธ์กับ ขั้นตระหนัก และด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับขั้นประเมินผล (2) ด้านความกลัวความล้มเหลวมีความแตกต่างกับขั้นสนใจ ขั้นตระหนัก และขั้นประเมินผล ตามลำดับ และด้านการรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จมีความแตกต่างกับขั้นทดลอง ขึ้นยอมรับปฏิบัติ ขั้นสนใจ ขั้นประเมินผล และขั้นตระหนัก ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสุทนต์

หลักนิติธรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลใน สถานศึกษา ได้แก่ ระบบโครงสร้างบริหารจัดการไม่ชัดเจน กฎหมายไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้อง กับสภาพการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งระเบียบไม่ยืดหยุ่นหรือกระจายอำนาจให้กับสถานศึกษาเท่าที่ควร การปฏิบัติตามหลักนิติธรรมมีหลายขั้นตอน ทำให้งานล่าช้า ขาดความคล่องตัว และบุคลากร ส่วนใหญ่ไม่จริงจังในการปฏิบัติงาน ไม่ยึดหลักเกณฑ์และระเบียบกฎหมาย

หลักคุณธรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลใน สถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรส่วนใหญ่มีคุณธรรมจริยธรรมน้อย ขาดการอบรมสัมมนาอย่าง ต่อเนื่องจากผู้รู้มีประสบการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร คำนึงถึงผลประโยชน์ตนเอง และพวกพ้อง จึงเกิดระบบอุปถัมภ์ และเมื่อให้ความสำคัญด้านหลักคุณธรรมมากเกินไป อาจเกิดปัญหาด้านการบริหาร ทำให้ผลงานลดน้อยลง

หลักความโปร่งใส สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ได้แก่ แสวงหาผลประโยชน์ตนเองและเอื้อผลประโยชน์ให้พวกพ้อง อีกทั้งการปฏิบัติงานไม่ดำเนินการตามกระบวนการให้ครบถ้วน ทำให้เกิดความไม่โปร่งใส และบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการบริหารงบประมาณ

หลักความมีส่วนร่วม สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ได้แก่ ชุมชนและบุคลากรมีภาระหน้าที่ของตนเองและครอบครัว ทำให้มีส่วนร่วมน้อย บุคลากรขาดความรู้ในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย ทำให้มอบหมายงานไม่ทั่วถึงและบุคลากรบางส่วนมีความขัดแย้งจึงไม่เกิดการประสานและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

หลักความรับผิดชอบ สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรบางส่วนขาดความกระตือรือร้น และขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีจำนวนน้อย ไม่มีความชำนาญเฉพาะสาขา และไม่มีการกระจายอำนาจให้บุคลากรมีความรับผิดชอบเท่าเทียมกัน

หลักความคุ้มค่า สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานไม่คุ้มค่าต่อหน้าที่ ขาดอุดมการณ์ในการทำงานการบริหารจัดการด้านการศึกษาไม่คุ้มค่า เนื่องจากไม่พร้อมในเรื่องของปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน และจัดสรรด้านทรัพยากรไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์ เพราะมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ

อภิปรายผล

จิตลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านความกล้าความล้มเหลว ผู้บริหารสถานศึกษา มีจิตลักษณะโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีจิตลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เมื่อมีแนวคิดหรือสิ่งใหม่ๆ รู้สึกอยากศึกษาเรื่องนั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แครียาหน่อม็อก (2548) พบว่า ผู้บริหารได้มีการอ่านหนังสือหรือวารสารต่างๆ เกี่ยวกับแนวคิดในการพัฒนาสถานศึกษา อีกทั้งรับฟังความคิดเห็นจากคณะครูที่มีต่อการพัฒนาสถานศึกษา รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะครูถึงวิธีการที่จะทำให้สถานศึกษามีลักษณะเด่นหรือแตกต่างไปจากสถานศึกษาอื่น และพบปะครูเพื่อร่วมพิจารณาถึงอนาคตของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันธพงศ์ วงศ์ประสิทธิ์ (2549) พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับจิตลักษณะด้านการรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษามีจิตลักษณะ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีจิตลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ได้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา เพราะความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาธร ต้นวิพงษ์ตระกูล (2547) พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ มีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินการการบริหารบัญชี สำหรับด้านการบริหารงานบุคคล เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ มีวินัยและรักษาวินัย และด้านการบริหารงานทั่วไป จัดระบบควบคุมหน่วยงาน ส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ ค่วยเทศ (2546) พบว่า ผู้บริหารควรมีความอดทน อดกลั้น หนักแน่น กล้าคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม โปร่งใส มีลักษณะความเป็นผู้นำและเป็นประชาธิปไตย ควรบริหารจัดการอย่างมีแผน จัดระบบงานการศึกษาเป็นอย่างดี ความเป็นกลาง มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการบริหาร

ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสตูล กับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล

วุฒิการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กับขั้นตระหนักรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับ .01 คือ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักคุณธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะมีการวุฒิศึกษาในระดับที่ต่างกัน ตรงกับแนวคิดของ ทิพาดี เมฆสุวรรณ (2549) กล่าวว่า กลไกและระบบในการบริหารราชการ จำเป็นอย่างยิ่งที่ข้าราชการทุกคนสามารถประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับความรู้ความสามารถยึดอยู่บนหลักคุณธรรมมีอุดมการณ์ที่ถูกต้องจะต้องมีศีลธรรม จรรยาบรรณ และที่สำคัญต้องมีความมุ่งมั่นแน่วแน่ในอันที่ยึดมั่นจะประกอบความดีต่อไปอย่างไม่หวั่นไหว โดยเฉพาะการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชิต วรรณสุทธิ (2546) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน อดทน ขยัน ซื่อสัตย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดา อินตะปัญญา (2547) พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับตนเอง ความเสมอภาค และความเป็นธรรมกับบุคลากร ส่วนในการลงโทษส่วนใหญ่ใช้หลักเมตตาธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน เพื่องานพัฒนาก้าวหน้าอย่างดีและราบรื่น อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาซึ่งสอนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม มาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกพล เครือมะโนรมย์ (2543) พบว่า ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักธรรม

พรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา และมูทิตา ไปปฏิบัติในการบริหารงานในสถานศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่สูง และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ดำเนินงานต่างๆ อย่างโปร่งใส เปิดเผยได้ ตรงกับแนวคิดของ สุรชัย ขวัญเมือง (2550) กล่าวว่า การทำงานขององค์กรทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส มีกระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกา ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยตรงไปตรงมาตรวจสอบได้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้สะดวก มีระบบตรวจสอบที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกใช้หลักความโปร่งใสมาใช้ในการปฏิบัติงานอีกด้วย ทั้งในเรื่องการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรดำเนินการอย่างเป็นระบบถูกต้องชัดเจน ตรงตามเป้าหมายหรือทิศทางที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสาธิต หนูอ่อน (2548) พบว่า ในการวางแผนจัดสรรงบประมาณ มีการวางแผนโครงสร้างได้ถูกต้องตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินงานมีนโยบาย ทิศทางหรือเป้าหมายที่ชัดเจนและให้ทุกคนได้รับรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติ ในพรม (2547) พบว่า การดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา มีการกำหนดหน้าที่แยกความรับผิดชอบ การวางแผนงบประมาณของโรงเรียนถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง การจัดซื้อจัดจ้างตรงกับความต้องการ และสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ

อายุ พบว่า มีความสัมพันธ์กับขั้นประเมินผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่งเสริมให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่าเต็มศักยภาพ ผู้บริหารได้นำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารที่มีอายุที่ต่างกัน ตรงกับแนวคิดของ สุทธิสนา สุทธิกุลสมบัติ (2549) กล่าวว่า พยายามให้ทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดในการทำงาน กล้าตัดสินใจ และรับผิดชอบผลการตัดสินใจ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ควรนำความรู้ความสามารถที่มีมาใช้อย่างเต็มที่เต็มความสามารถ ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2544) การให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยนำความรู้มาใช้ ครูมีแนวคิดและวิธีการที่ชัดเจนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และผู้ปกครองชุมชนให้ความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

อายุ พบว่า มีความสัมพันธ์กับขั้นยอมรับปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร โดยให้การสนับสนุนการศึกษาในระดับสูงขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างคุ้มค่า ผู้บริหารนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในการบริหารปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารที่มีอายุที่ต่างกัน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ สุธจิต นิमितกุล (2543) ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ของกระทรวงมหาดไทย กล่าวว่า การที่จะพัฒนาทรัพยากรที่ดี เจ้าหน้าที่ของ ทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้ โดยเฉพาะผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุน

ครูเกี่ยวกับการศึกษา เพราะความรู้ที่มีไม่สามารถนำมาใช้สอนได้ตลอดชีวิต เพราะในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ครูจึงต้องเรียนรู้ตลอดเวลา เช่น การศึกษาคูงาน การศึกษาต่อเพิ่มเติม เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย สมท่า (2547) มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ อีกทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษา คูงาน อบรมสัมมนา เพื่อนำความรู้มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมควร ทิพย์จันทร์ (2548) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้สนับสนุนความต้องการของบุคลากรในการฝึกอบรม การศึกษาคูงาน การสัมมนาทางวิชาการ การศึกษาต่อ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต

ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีความสัมพันธ์กับขั้นยอมรับปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารควรให้ความรู้ที่เป็นทฤษฎีและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งถือว่าการให้ความรู้ในเรื่องปฏิบัติ ตรงกับแนวคิดของ สมพิศ สุขแสน (2546) กล่าวว่า ต้องสร้างความเข้าใจในแนวคิดและสาระสำคัญของกฎหมายให้เกิดขึ้นกับบุคลากร ทุกคนในองค์กร ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุน และนักเรียน นักศึกษา แสวงหาองค์ความรู้ต้นแบบที่เหมาะสม เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ การนำทีมผู้บริหารและคณาจารย์ศึกษาคูงานหน่วยงานอื่นๆ ที่มีการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารจะต้องเป็นตัวอย่างในการบริหารอย่างจริงจัง และตรงกับแนวคิดของ ชวน หลีกภัย (2543) กล่าวว่า การทำให้กฎหมาย กฎและกติกาดังๆ เป็นที่ยอมรับของประชาชนให้มีการปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและ เป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ คุณชมภู (2546) พบว่าส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งการศึกษารอบรู้เพื่อพัฒนาตนเอง มีการให้ความรู้เรื่องระเบียบวินัยแก่บุคลากรตลอดจนส่งเสริมให้ทุกคนได้ปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม

รายได้ต่อเดือน พบว่า มีความสัมพันธ์กับขั้นยอมรับปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างโปร่งใส ให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักความโปร่งใสมาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ ปิติเทพ อยู่ยืนยง (2550) กล่าวว่า การกระทำการใดๆ ในการบริหารจัดการองค์กรต้องมีเหตุผล โปร่งใสในวิธีการและสามารถตรวจสอบได้ โดยมีองค์กรหรือหน่วยงานเพื่อตรวจสอบการทำงาน และพร้อมถูกตรวจสอบ ไม่ว่าจะเป็นจากองค์กรภายในหรือองค์กรภายนอก โดยเฉพาะมีการนำผลการดำเนินงานที่ถูกต้องชัดเจนที่ได้ปฏิบัติในสถานศึกษามาเผยแพร่ให้ชุมชนได้รับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารดี อินตามูล

(2548) ผู้บริหารควรทำความเข้าใจชี้แจงต่อบุคลากรทุกคนให้เข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณผู้บริหาร ควรจัดอบรมสัมมนาให้กับบุคลากรได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดสรรงบประมาณ และผู้บริหารควรให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลงานให้ชุมชนทราบ

ความสัมพันธ์ด้านจิตลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย กับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล

ด้านทัศนคติ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษายินดีสนับสนุนเต็มที่ในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา จึงควรนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาและให้ความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วยความเต็มที่และเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณเฑียร กองเงิน (2548) พบว่าผู้บริหารอุทิศเวลาให้กับการทำงานในหน้าที่ ผู้บริหารประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและมีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ ทุกฝ่าย และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติตามเป้าหมาย/มาตรฐานที่กำหนดไว้ของแผน สามารถแก้ปัญหาสำคัญให้ลุล่วง ริเริ่มวิธีการใหม่ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาได้จำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิธิธร จันทรพงษ์ (2546) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความสำคัญเรื่องการติดตามการปฏิบัติงาน การประเมินผล การวางแผนการทำงาน การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล ให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม มีการพัฒนาตนเอง มีการกระจายอำนาจ ให้ความสำคัญการทำงานเป็นทีม ให้ขวัญและกำลังใจ นำเทคนิคมาใช้ในการบริหารและปฏิบัติงาน มีการประสานงานและทันต่อเหตุการณ์ ด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์กับขั้นทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยเฉพาะส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และชุมชน ผู้บริหารควรให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ซึ่งศึกษาจากแหล่งภูมิปัญญาในท้องถิ่นและตรงตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ ธรรมชัดดุค (2548) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้การสนับสนุนและจัดบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา ปรัชญสิทธิกุล (2547) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดรายละเอียดของแผนการ/โครงการ โดยให้ครูและผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น ให้มีการจัดประชุม อบรม สัมมนา และ

ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านการรับรู้ทัศนคติทางสังคม โดยเฉพาะ ผู้บริหารสถานศึกษาทำในสิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชน คิดว่าควรทำ การปฏิบัติงานผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับความต้องการของสังคมเป็นอันดับสำคัญ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Katz (อ้างใน เจิดหล้าสุนทรวิภาต, 2521) กล่าวว่า บุคคลจะชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดนั้น ขึ้นอยู่กับประโยชน์และโทษของสิ่งนั้น ซึ่งประกอบด้วย ความต้องการรับรู้ความจริงสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะให้ทราบความจริงเกี่ยวกับสาเหตุและผลของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของตน อีกทั้ง ความต้องการสนับสนุนจากคนอื่น หมายถึง ความต้องการที่จะให้การกระทำและความคิดเห็นของตนเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ให้คนอื่นเห็นว่าตนดีมีความคิดและการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม และ ความต้องการเอกลักษณ์ทางสังคม หมายถึง ความต้องการที่บุคคลจะได้ทราบว่าตนเป็นคนประเภทไหน มีลักษณะอย่างไร และมีการกระทำที่เหมาะสมกับคนประเภทของตน ด้านการรับรู้ทัศนคติทางสังคม มีความสัมพันธ์กับขั้นตระหนักรู้ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะดำเนินงานต่างๆ อย่างโปร่งใส เปิดเผยได้ ผู้บริหารปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ ชวน หลีกภัย (2543) กล่าวว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ช่วยให้การดำเนินงานภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากทุจริตและคอร์รัปชัน

ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาต้องการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างมีความสุข ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานต่างๆ อย่างสบายใจแม้ว่าจะเกิดอุปสรรคขัดขวางเพียงใด ตรงกับแนวคิดของ ชงยุทธ เกษากร (2541) กล่าวว่า บุคคลปรารถนาที่จะบรรลุถึงผลสำเร็จในงานที่มุ่งอยากจับต้อง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง พยายามหาวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหาเพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการมีอิสระในการทำงาน มุ่งมั่นที่จะทำให้ดีเลิศ มีความสบายใจเมื่อพบกับความสำเร็จและวิตกกังวลเมื่อพบกับความล้มเหลว ผู้ที่มี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้น และสนุกสนานกับงานที่ทำ มีความมานะอดทน มีความสามารถในการแก้ปัญหาและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับขั้นประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยเฉพาะวางแผนจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนการดำเนินงานด้วยความโปร่งใสเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานงบประมาณตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้และสามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย

สมท่า (2547) พบว่า มีการกำกับดูแล ควบคุมให้มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับการเงิน ทุกประเภทให้เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามระเบียบ การตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายเงิน งบประมาณตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง เสนอผลการประเมินเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุทล

หลักนิติธรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลใน สถานศึกษา ได้แก่ ระบบโครงสร้างบริหารจัดการไม่ชัดเจน กฎหมายไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้อง กับสภาวการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งระเบียบไม่ยืดหยุ่นหรือกระจายอำนาจให้กับสถานศึกษาเท่าที่ควร การปฏิบัติตามหลักนิติธรรมมีหลายขั้นตอน ทำให้งานล่าช้า ขาดความคล่องตัว การปฏิบัติงาน ในสถานศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับถือเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในการปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริง อาจมีข้อยกเว้นบ้างตามสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ อินตามูล (2548) พบว่าผู้บริหารไม่ได้ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดขึ้น และ กฎข้อบังคับที่ตราขึ้นมาไม่เหมาะสมกับสภาพโดยรวมของสถานศึกษา อีกทั้งบุคลากรบางส่วน ไม่ศึกษากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ครบถ้วน ซึ่งการศึกษามีการปฏิรูปโดยนำหลักการวิธีการใหม่ๆ มาปรับใช้ ส่งผลให้บุคลากร ขาดความเข้าใจอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี พุทธปวน (2546) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงการปรับระบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งบุคลากรยังไม่มีความพร้อม ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความเข้าใจและขาดความพร้อม และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ จันทะนาม (2549) พบว่า บุคลากรไม่เข้าใจระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้การทำงานไม่เป็นระบบ

หลักคุณธรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลใน สถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรส่วนใหญ่มีคุณธรรมจริยธรรมน้อย ขาดการอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่องจากผู้มีประสบการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร คำนึงถึงผลประโยชน์ตนเอง และพวกพ้อง จึงเกิดระบบอุปถัมภ์ และเมื่อให้ความสำคัญด้านหลักคุณธรรมมากเกินไป อาจ เกิดปัญหาด้านการบริหาร ทำให้ผลงานลดน้อยลง การดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษามี การปฏิบัติร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากมาย จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนแสวงหา ผลประโยชน์จากส่วนนี้ ตรงกับแนวคิดของ บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ (2546) กล่าวว่า ผู้ที่ได้รับ ผลประโยชน์นั้นก็จะมีการตอบแทน ซึ่งนำไปสู่การใช้สิทธิพิเศษ ดิดสินบน หลีกเลียงกฎหมาย ทำให้เกิดการคอร์รัปชันได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการมีหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สามารถ อินตามูล (2548) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาเลือกปฏิบัติในการสั่งการต่อผู้อยู่

ได้บังคับบัญชา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ จันทะนาม (2549) พบว่า บุคลากรขาดความตระหนักในตนเอง ขาดคุณธรรมจริยธรรมและความศรัทธาในวิชาชีพ

หลักความโปร่งใส สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ได้แก่ แสวงหาผลประโยชน์ตนเองและเอื้อผลประโยชน์ให้พวกพ้อง ซึ่งตรงกับแนวคิดของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) กล่าวว่าลักษณะบางประการที่ไม่เอื้อต่อหลักธรรมาภิบาล เช่น กฎหมายจะศักดิ์สิทธิ์เมื่อบังคับใช้กับผู้อื่น แต่ถ้าบังคับใช้กับตนมักมีการพิจารณาหาความสัมพันธพิสัยกับ ผู้บังคับใช้กฎหมาย เพื่อการผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษ เช่น การคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่ไม่ดี เมื่อคนอื่นเป็นผู้กระทำ แต่ตนเองอาจจะกระทำเมื่อได้รับผลตอบแทนส่วนตัวที่คุ้มค่า เป็นต้น อีกทั้งการปฏิบัติงานไม่ดำเนินการตามกระบวนการให้ครบถ้วน ทำให้เกิดความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาธิต หนูอ่อน (2548) พบว่า สถานศึกษาขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินการวางแผนงบประมาณ ส่งผลให้การดำเนินไม่ครบถ้วนตามกระบวนการ และบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเรื่อง การจัดการบริหารงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารท อินตามูล (2548) พบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการงบประมาณของสถานศึกษา สถานศึกษาไม่มีระบบในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติ ในพรหม (2547) พบว่า การคิดคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหน่วยผลผลิตและกิจกรรมมีความซับซ้อนหลายองค์ประกอบยากที่จะดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วน อีกทั้งขาดความรู้ความชำนาญด้านการบัญชี

หลักความมีส่วนร่วม สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ได้แก่ ชุมชนและบุคลากรมีภาระหน้าที่ของตนเองและครอบครัว ทำให้มีส่วนร่วมน้อย บุคลากรขาดความรู้ในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย ทำให้มอบหมายงานไม่ทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐรี โพธิ์คง (2547) พบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะ ขาดความตระหนักและความสนใจ ขาดความพร้อมและประสบการณ์ อีกทั้งภาระงานมาก ขาดระบบการทำงานที่มีการติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ไชยจินดา (2547) พบว่า ครูมีภาระงานด้านอื่นมาก เช่น งานธุรการ การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น บางวิชาไม่มีความชำนาญและความถนัด เช่น คณิตศาสตร์ นาฏศิลป์ และปัญหาขาดครูมีครูไม่ครบชั้นเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็ก อีกทั้งบุคลากรบางส่วนมีความขัดแย้งจึงไม่เกิดการประสานและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพร อามาตย์ (2548) พบว่า ความรู้สึกของครูที่มีต่อพฤติกรรมของคณะครูด้วยกัน ยังขาดความสามัคคี ปฏิบัติงานในลักษณะที่ต่างคนต่างทำ ความสัมพันธ์ระหว่างครูด้วยกันยังมีน้อย ส่งผลทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจปานกลาง และ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ จันทะนาม (2549) พบว่า บุคลากรขาดความรู้เฉพาะด้าน หรือไม่มีความรู้แต่ต้องทำงานตามคำสั่งเพราะขาดแคลนบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นขาดความเข้าใจที่ดีต่อกัน

หลักความรับผิดชอบ สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลัก ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรบางส่วนขาดความกระตือรือร้น และขาด ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานไม่เต็มที่ เต็มความสามารถ ไม่สนใจปฏิบัติงานเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ แสนหาญ (2548) พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา มีความพึงพอใจน้อยต่อความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน มีการสนับสนุนการทำงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชา สำหรับปัญหาขาดความใกล้ชิด ช่วยเหลือเกื้อกูลและปฏิสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน อีกทั้งบุคลากรมีจำนวนน้อย ไม่มีความชำนาญเฉพาะสาขาและไม่มีการกระจายอำนาจให้ บุคลากรมีความรับผิดชอบเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ใจคำปัน (2547) พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอ จัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ ไม่ได้ วางแผนพัฒนาบุคลากรไว้ล่วงหน้า ขาดงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร และขาด การวางแผนการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

หลักความคุ้มค่า สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมเนียมปฏิบัติ ในสถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานไม่คุ้มค่าต่อหน้าที่ ขาดอุดมการณ์ใน การทำงานการบริหารจัดการด้านการศึกษาไม่คุ้มค่า เนื่องจากไม่พร้อมในเรื่องของปัจจัย ทั้งภายนอกและภายใน และจัดสรรด้านทรัพยากรไม่คุ้มค่า ไม่เกิดประโยชน์ เพราะมีข้อจำกัด ด้านงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิจิตรวรรณ พุทธวงษ์ (2546) พบว่า ครูมีภาระงาน มากทั้งงานสอนและงานอื่นๆ ขาดแหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ประกอบการสอน ขาดแคลนครูที่มีวุฒิการศึกษาตรงกับวิชาที่สอน และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์ (2547) พบว่า บุคลากรขาดความรู้ในการบริหารงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังและจิตลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์ กับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมเนียมปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญในการปฏิบัติงาน โดยการศึกษาวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ ระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปด้วยความถูกต้องตรงตามกฎระเบียบ รวมถึงการให้ความรู้เพิ่มเติมแก่บุคลากรทางการศึกษา

1.2 จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังกับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล เห็นได้ว่าภูมิหลังด้านวุฒิการศึกษามีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนผู้บริหารทุกคนให้ได้รับการศึกษาเพิ่มเติมหรือพัฒนาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อนำเอาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา

1.3 จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะกับการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล เห็นได้ว่าจิตลักษณะด้านทัศนคติ การรับรู้ทัศนคติทางสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกระหว่างบุคคล ดังนั้น รัฐบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้มีการนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาอย่างเต็มที่และมีกำลังใจในการทำงานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ในเรื่องการยอมรับนวัตกรรมด้านหลักธรรมาภิบาล เน้นเฉพาะให้ครอบคลุม เพื่อหาพฤติกรรมการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ในเรื่องจิตลักษณะด้านความกล้าความล้มเหลว และการรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมจากประชากรที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาล